

Anglie 8.-13. století

Heptarchie

Doba Sedmi království:

Kent, Wessex, Essex, Sussex, Východní Anglie, Norththumberland, Mercie.

- Slibné počátky anglické státnosti začaly od konce 8.s toletí narušovat vpády Vikingů.
- Vikingové podnikali na území Anglie nejen loupeživé vpády, ale též se zde usazovali

Anglie v 8. století

Vikinské nájezdy

- 793 - za počátek vikinských nájezdů je počítán útok na klášter Lindisfarne u pobřeží severovýchodní Anglie.

Dánský útok na Anglii. Iluminace 12.století.

Anglie

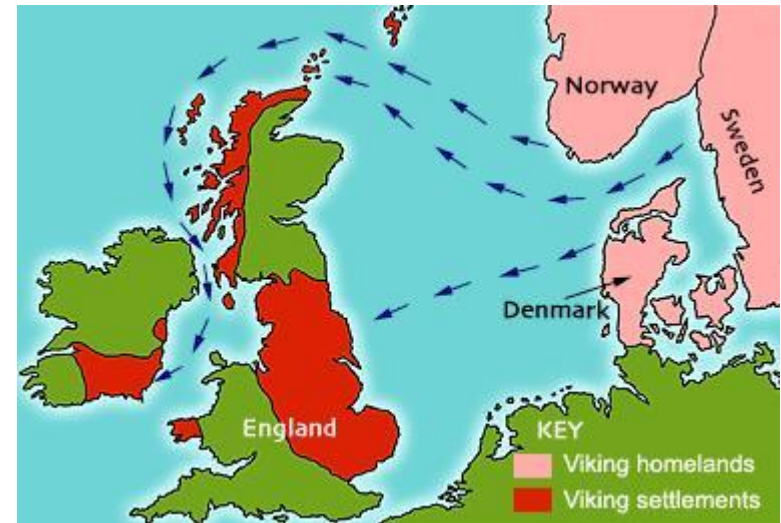
- Ve 2. polovině 9. století se dánští Normani začali usazovat v Severní Anglii.
- Téměř na sto let ovládli Northumbrii, kde vytvořili království
- Jorvik (867-954) s centrem v dnešním Yorku.

Alfréd Veliký, král Wessexu. (871-901)

První panovník , který se tituloval králem Anglie

Danelaw

Ve 2. polovině 9. století Anglie za krále
Alfreda Velikého (871-899)
Anglie rozdělena demarkační čarou
Londýn- Chester, na jižní anglosaskou a
severní vikingskou (Danelaw).

Růžová barva- původní země Vikingů
Červená barva- osídlení Vikingů na Britských ostrovech

Alfréd Veliký, král Wessexu.

(871-901)

První panovník , který se tituloval králem Anglie

- Zdokonalil obranný systém Wessexu vybudováním sítě opevněných měst (*burh*). které byly také určeny jako centra obchodu.
- Vydal zákoník *Book of Doms* (nebo také *Book of Laws* – kniha zákonů).
- Rozdělil zemi na hrabství –shires.
- Vybudoval první stále anglické loďstvo.

Alfréd Veliký, král Wessexu.

(871-901)

První panovník , který se tituloval králem Anglie

- Zájem o vzdělanost
- Založil královskou školu, zval do Anglie učence
- Překládal různé spisy z latiny do staroangličtiny (50 žalmů, Augustina, Řehoře Velikého, Boethia)
- Zasloužil se o překlad díla Bedy Ctihodného *Historia ecclesiastica gentis Anglorum* (Církevní dějiny národa Anglů)
- Zasloužil se o vznik *Anglosaské kroniky*

Ethelred Váhavý 978-1013, 1014-1016

Ve druhé polovině 10. století zažívala Anglie období poměrného míru, poté co Ethelredův otec Edgar znovu ovládl Danelaw.

Počínaje rokem 980 začaly skupiny Dánů napadat pobřeží Anglie.

Ethelredova vláda - boje s Vikingy, které Ethelredovo vojsko nebylo schopno efektivně odrážet. Ethelred byl pouze chopen zastavit jejich postup platbou velkých částek výkupného (*Danegeld*).

1002 Ethelredovou reakcí povraždění Dánů usedlých v Anglii (mimo Danelaw)

V důsledku toho došlo k sérii tažení dánského krále **Svena Vidlí Vous**, které skončily 1013 dobytím Anglie.

Sven Vidlí Vous

1013-1014

Dánský král (897-1014).

Od 1000 král většiny Norska.

1013 o vánocích Sven korunován králem Anglie.

V únoru následujícího roku zemřel.

Po něm vládl znovu Ethelred (1014-1016).

Knut Veliký

1016-1035

Král *Anglie* (1016), *Dánska* (1018) a *Norska* (1028).

Po smrti Ethelreda Váhavého porazil Knut Veliký jeho syna Edmunda I. a stal se anglickým králem. Své nároky podpořil sňatkem s vdovou po Ethelredovi Váhavém.

Jeho vláda byla stabilní a přinesla zemi dlouhodobý klid.

Po Knutovi Velikém vládli v Anglii jeho synové **Harald I.** (1035-1040) a **Hardiknut** (1040-1042).

Poté došlo k obnovení anglosaské dynastie.

Eduard III. Vyznavač

1042-1066

- Syn Ethelreda Váhavého a nevlastní bratr krále Hardiknuta, s nímž měl společnou matku Emmu Normanskou.
- 1041 se vrátil z exilu v Normandii, Hardiknut ho pravděpodobně učinil svým dědicem.
- Eduardovu vládu provázel mír a prosperita.
- Již za vlády Knuta Velikého vzestup Godwina, stal se hrabětem z Wesexu. Za Eduarda III. musel odejít do exilu, za rok se vrátil i s armádou a přinutil krále, aby mu vrátil jeho titul a majetek a zbavil se normanských poradců. Godwin zemřel v roce 1053. Jeho synem Harold Godwinson.

Harold II. Godwinson

1066

- Po smrti Eduarda III. korunován anglickým králem. Nároky též si činil norský král Harald III. Hardrada.
- Harold jej porazil v bitvě u Stamfordského mostu (25. září).
- Vzápětí se v jižní Anglii vylodil normanský vévoda Vilém, jehož armáda porazila vyčerpané anglické vojsko **v bitvě u Hastingsu** (14. října), kde Harold padl.

Výjev z tapiserie z Bayeux z 11. st., která zobrazuje boj o anglický trůn. V červeném plášti vévoda Vilém.

Vylodění Vilémova vojska v Anglii 25. září 1066.

Normanská dynastie

1066-1154

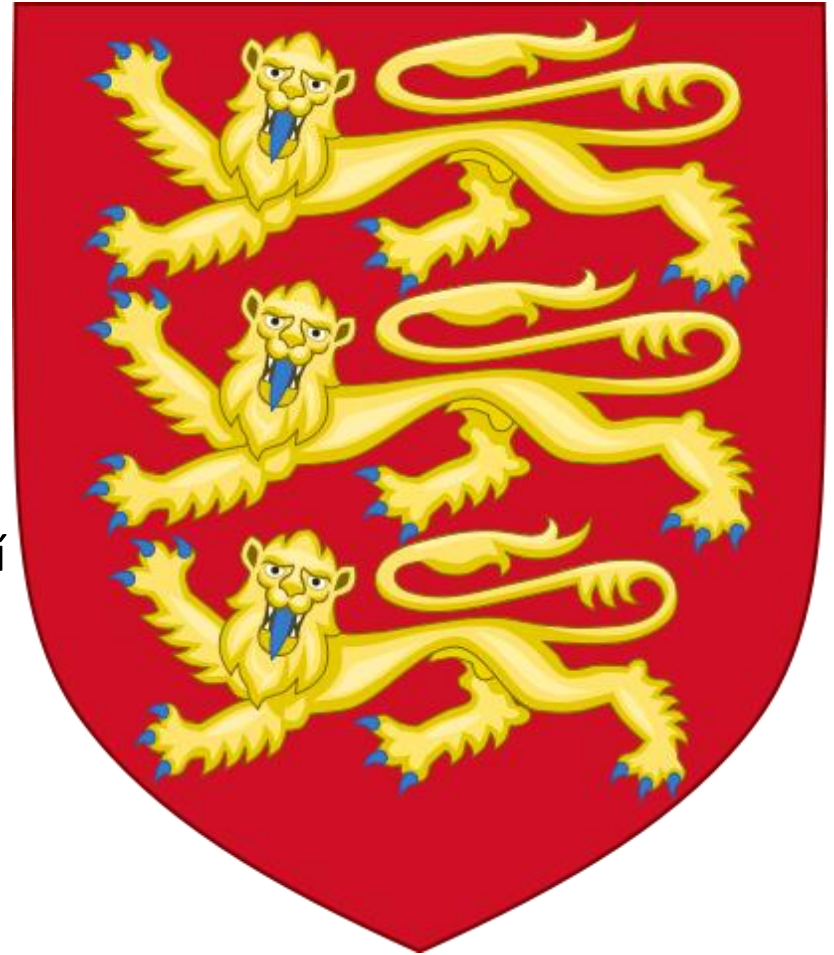
Vilém Dobyvatel

1066-1087

25.12.1066 Vilém korunován anglickým králem.

Postupně dobyl celou Anglii, potlačil odpor anglosaské šlechty a konfiskovanou půdu předal normanské šlechtě.

V Anglii zavedl po normanském způsobu lenní systém, tradiční anglosaské správní instituce (hrabství, šerifové) však ponechal.

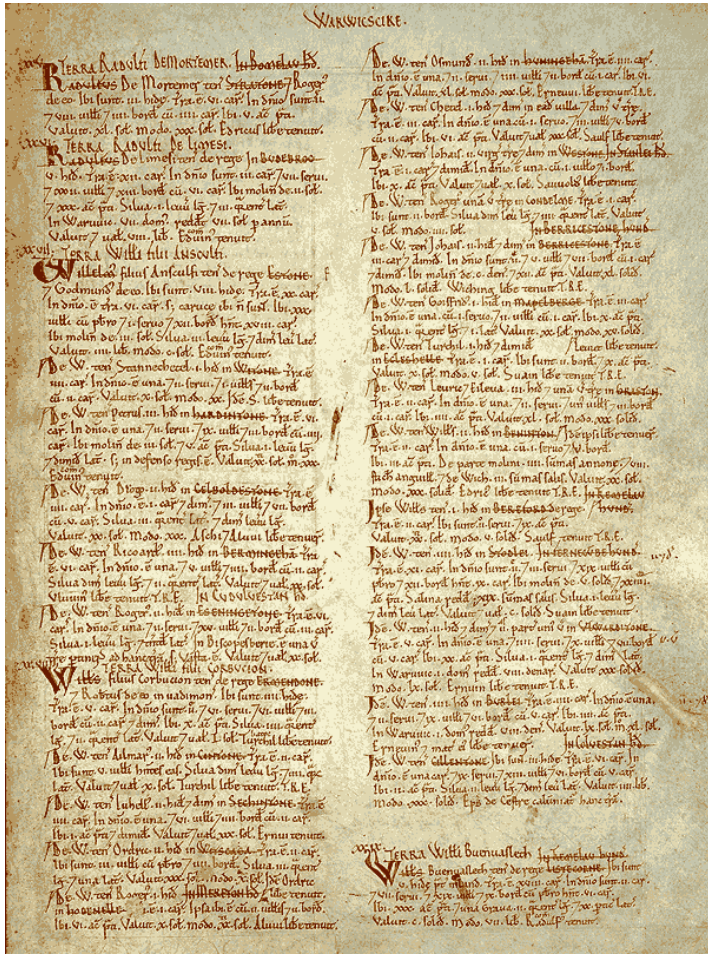
Hrad typu Motte and Bailey

Typický normanský vojenský prvek.

Vilém Dobyvatel 1066-1087

Pro evidenci nemovitého majetku v Anglii dal učinit soupis tzv. Knihu posledního soudu (*Doomsday book*). Podklad pro zdanění.

V Anglii 1 500 000 Anglosasů, 10 000 Normanů. Do 1086 stará anglosaská šlechta zanikla. Značná část panství v rukou Normanů. Francouzština postupně pronikala do původního anglosaského jazyka.

Silné postavení panovníka, jemuž se žádný z jeho vazalů nemohl svým majetkem rovnat.

Stabilita v zemi.

Vilém Dobyvatel
1066-1087

Kláster sv. Štěpána v Caen.

Vilém II. Rufus (Ryšavý)

(1087-1100)

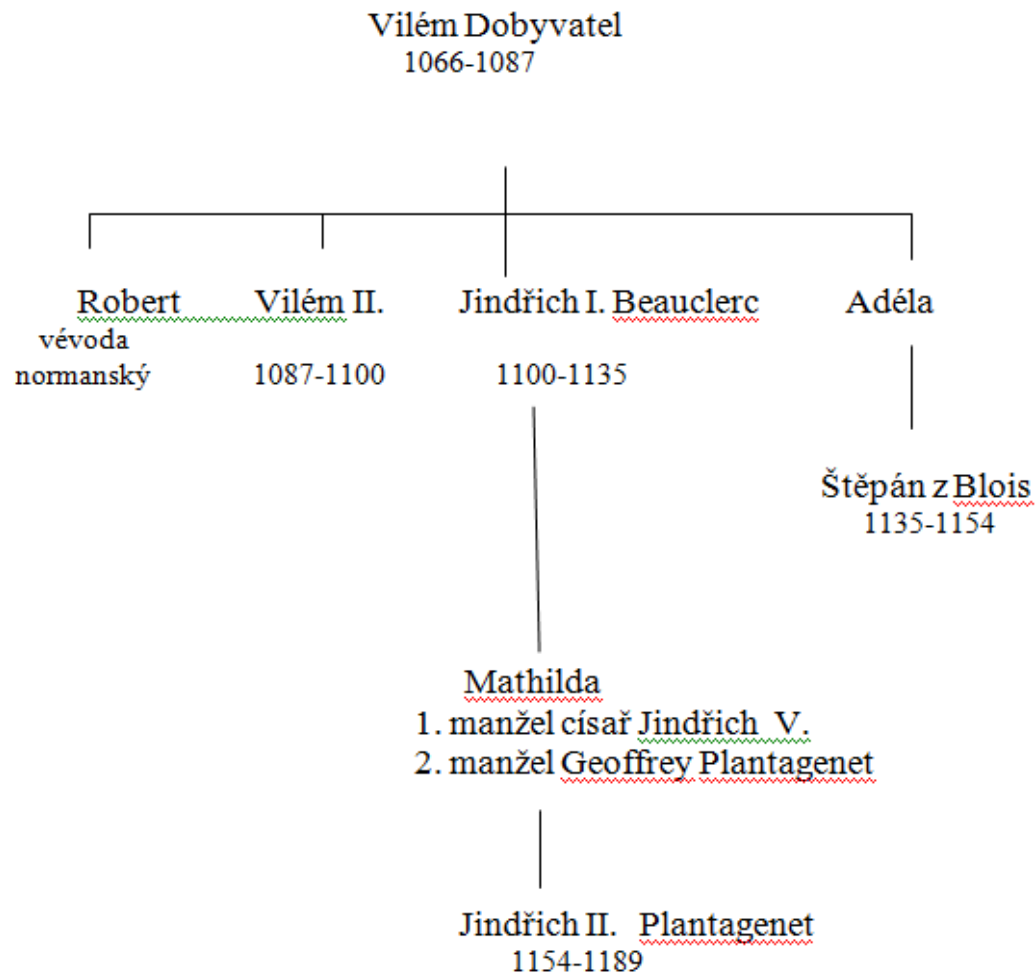
Na trůn dosazen jako oblíbenec svého otce.
Dále upevňoval královskou moc.

Jindřich I.

(1100-1135)

- Syn Viléma Dobyvatele, mladší bratr Viléma II.
- Upevnil normanskou vládu zavedením nových státních institucí včetně zárodku budoucího parlamentu.
- Vůči anglosaskému obyvatelstvu vedl smířlivou politiku.
- Rozkvět Anglie.
- Po smrti syna Viléma určil jako svou nástupkyni dceru Matyldu.

Normanská dynastie v Anglii

Štěpán z Blois (1135-1154)

Anglická šlechta však dala přednost synovci Jindřicha I.

Štěpánovi z Blois

Po většinu Štěpánovy vlády trvaly boje s Matyldou, která v boji o korunu neuspěla, vládu po Štěpánovi však získal její syn z druhého manželství s francouzským hrabětem Geoffroyem z Anjou, Jindřich II. Plantagenet.

Plantageneti

1154-1399

Jindřich II. Plantagenet

1154-1189

Jeden z největších středověkých anglických vládců.

Nárok na anglický trůn měl po matce, dceři Jindřicha I., o své královské postavení se zasloužil také bojem se Štěpánem z Blois, který jej po smrti svého syna a dědice uznal roku 1153 nástupcem.

1152 se Jindřich oženil s rozvedenou manželkou francouzského krále Ludvíka VII. Eleonorou Akvitánskou, která mu přinesla věnem Akvitánii.

Byl plně zakotven ve francouzské kultuře. Upevnil dominantní postavení francouzské kultury v Anglii.

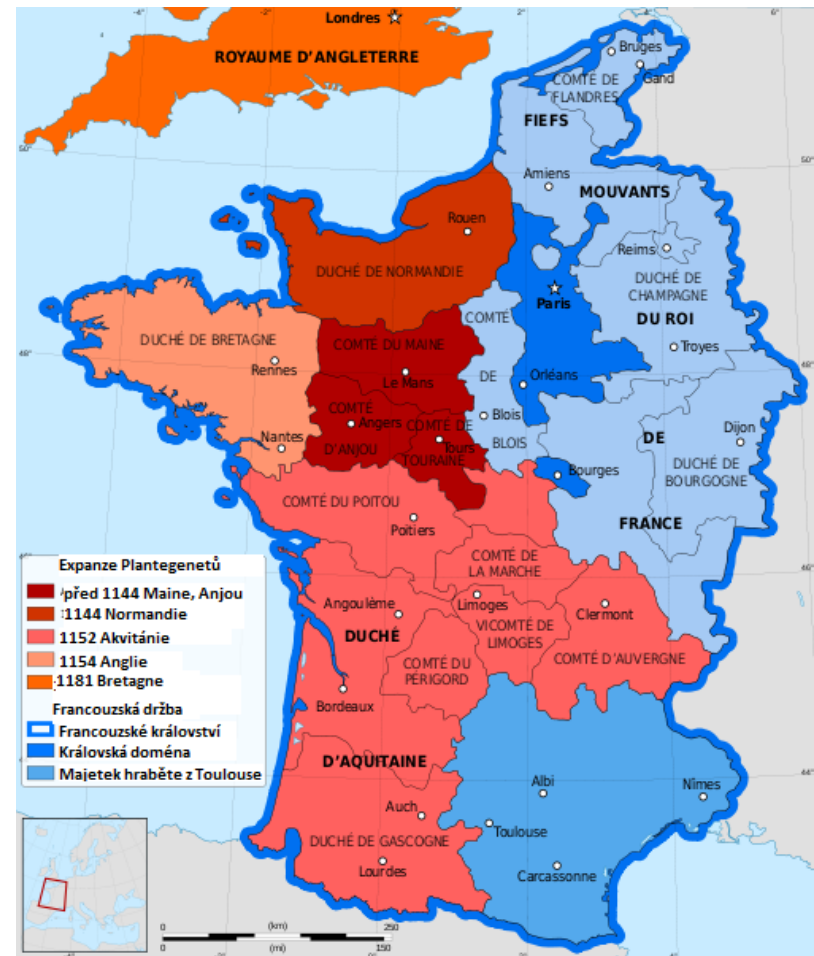
Jindřich II. a jeho statky na území Francie

Patřily mu přes **dvě třetiny francouzského území**. Jako držitel těchto území byl vazalem francouzského krále

Po otci vlastnil Anjou, Maine a Tourraine, jeho rodiče vybojovali jako Matyldino dědictví Normandii, kde byl jeho otec v letech 1144-1150 vévodou.

Sňatkem s *Eleonorou Akvitánskou* (1152) získal Akvitánii, rozsáhlé území na jih od Loiry.

Během Jindřichovy vlády získali Plantageneti do své moci také Bretagne.

Jindřich II. Plantagenet

1154-1189

Po desetiletích válek přinesla jeho vláda mír a nový rozkvět Anglie.

Obnova pořádku v Anglii, Jindřich II. usiloval o zdokonalení správního a soudního systému.

Omezil vliv vysoké šlechty a církve.

Jindřich II. Plantagenet

1154-1189

Zavraždění Tomáše Becketa.
Dobová iluminace.

Spor s arcibiskupem *Tomášem Becketem*, který byl původně blízkým Jindřichovým přítelem.

Poté, co se stal arcibiskupem canterburským, začal proti králi prosazovat církevní práva.

Roku 1170 byl Becket zavražděn. Není jisté, zda se tak stalo na králův příkaz, či nikoli.

Na Jindřichovi však ulpělo podezření.

Po Becketově smrti se Jindřichovo postavení oslabilo.

1173 byl Becket kanonizován.

Jindřich II. Plantagenet

1154-1189

Freska z hradu Chinon.
Jindřich odváží Eleonoru do vězení.

- Proti Jindřichově silné vládě se vzbouřili jeho synové podporovaní svou matkou, Eleonorou Akvitánskou a francouzským králem Filipem II. (1172-1173). Jindřich však své postavení obhájil.
- Eleonora byla uvězněna a až do Jindřichovy smrti žila pod dohledem na hradě Chinon a na různých anglických hradech.
- Boje se syny i v následujících letech

Hrad Chinon, sídlo Plantagenetů.

Náhrobky Eleonory Akvitánské a Jindřicha II. v klášteře Fontevraud

Richard Lví Srdce

1189-1199

- Rytířský král.
- Zúčastnil se 3. křížové výpravy, kde se vojensky vyznamenal. Při návratu do vlasti byl zajat rakouským vévodou a vydán císaři Jindřichu VI., který jej uvěznil. Uvěznění snad inicioval francouzský král Filip II.
- Richard byl propuštěn až po dvou letech po zaplacení vysokého výkupného (150 000 hřiven stříbra). V zemi v té době vládl jeho mladší bratr Jan Bezzemek.
- Za jeho vlády začaly anglo-francouzské války o anglické državy na francouzské půdě vedené Filipem II.

Znak Plantagenetů.

Jan Bezzemek (1199-1216)

Nejmladší syn Jindřicha II.

Své přízvisko Bezzemek dostal v mládí,
neboť nezdědil žádné významné panství.

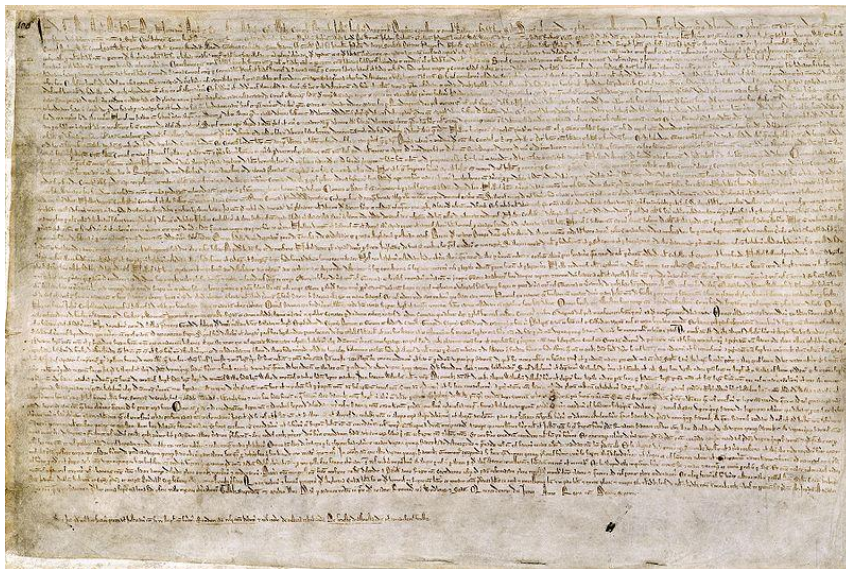
Slabý a neoblíbený panovník.

V bojích s Filipem II. ztratil značnou část
anglických držav ve Francii. Bitva u Bouvines
tyto porážky potvrdila (1214).

Jeho oslabení využila anglická šlechta,
která si vynutila v roce 1215 vydání Velké
listiny svobod -**Magna charta libertatum**,
základ britské konstituční monarchie.

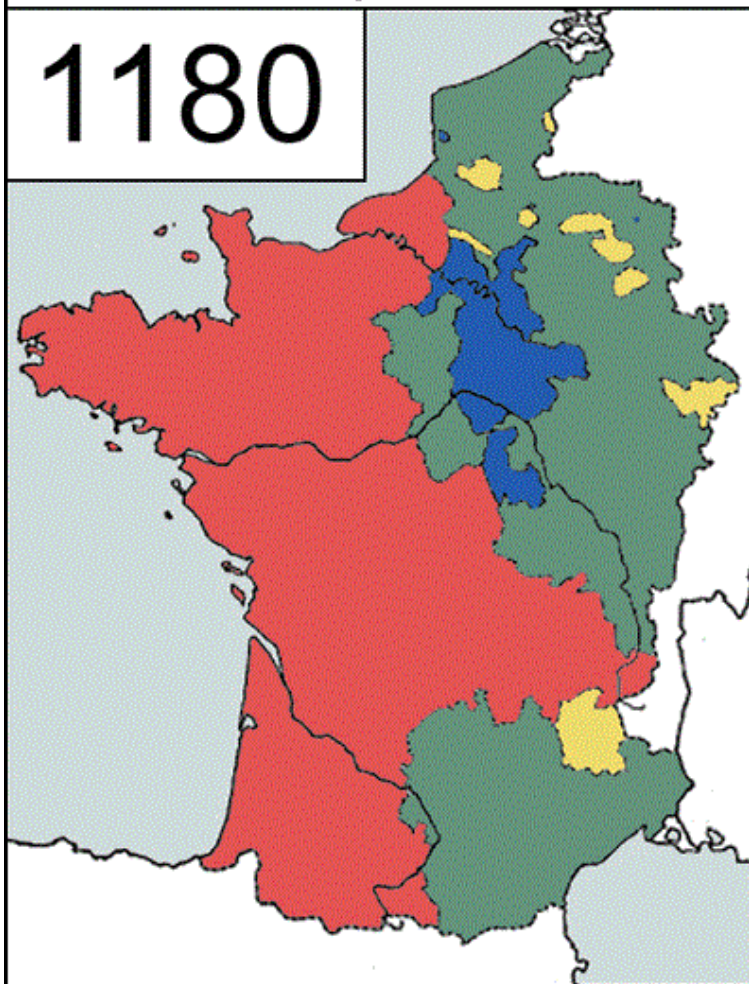

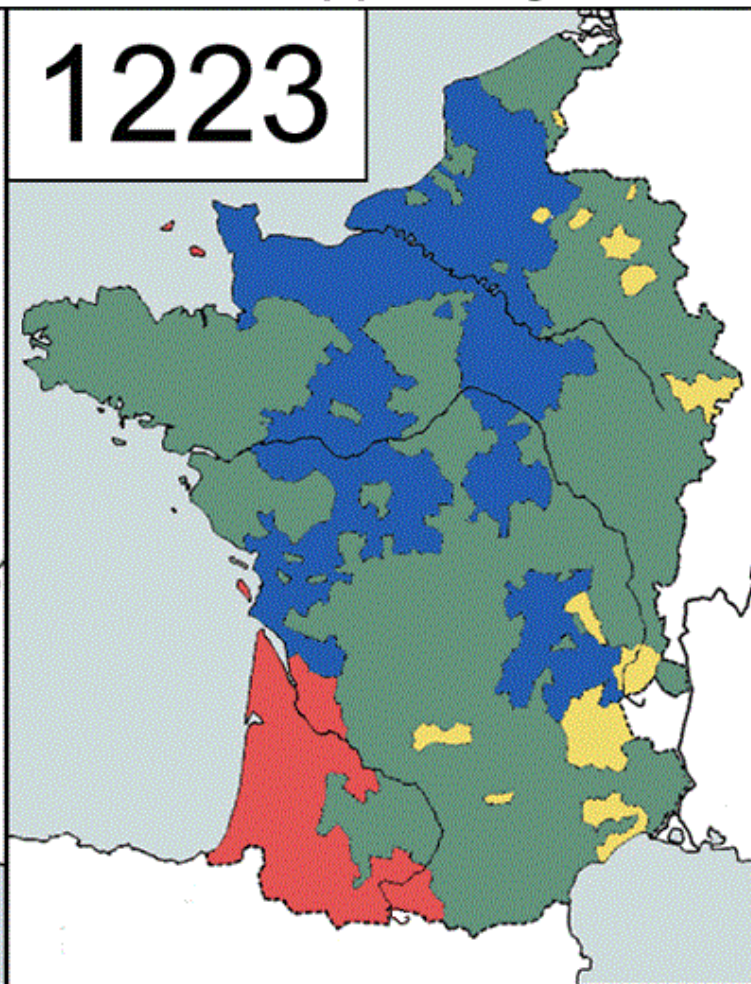
- Magna Charta libertatum omezovala některé panovníkovy pravomoci, vyžadovala, aby respektoval zákonné procedury a aby akceptoval, že jeho rozhodování bude omezeno zákonem. Výslovně vyjmenovávala některá práva jeho poddaných, z nichž nejdůležitější bylo právo odvolání se proti nezákonnému uvěznění.

Dobytí plantagenetských držav ve Francii Filipem II.

1180

1223

■ Královská doména

■ Léna přináležející francouzské koruně

■ Církevní statky

■ Léna anglického krále

Jindřich III. 1216-1272

Po smrti Jana Bezzemka se o anglický trůn ucházel francouzský král Filip II., anglická šlechta však zůstala věrna Plantagenetům.

Pokusil se o okleštění práv anglické politické obce. V bojích se šlechtou na čele se Šimonem z Montfortu (1262-65) barony zajat, později nad opozicí s pomocí svého syna Eduarda I. zvítězil.

Jindřich III. 1216-1272

Mírová smlouva s Ludvíkem IX. ukončila války s Francií (1259).

Plantagenetům ponechána vláda v části Limousin, Quercy a Périgordu, Jindřich III. se vzdal nároků na Normandii, Maine, Tourraine, Anjou, Poitou. Složil Ludvíkovi vazalský slib.

Eduard I. 1272-1307

Syn Jindřicha III.

Jeden z nejschopnějších panovníků rodu Plantagenetů.

V mládí se zúčastnil 8. křížové výpravy (1271-1272). Uzavřel mír se sultánem Bajbarsem.

Na rozdíl od svých předchůdců našel cestu k mírovému soužití s aristokracií.

Roku 1297 potvrdil Velkou listinu svobod, neboť potřeboval souhlas parlamentu při vypisování vysokých daní, které chtěl na financování nákladné zahraniční politiky.

Za jeho doby se začal pravidelně scházet parlament.

Eduard I. a jeho choť Eleanora Kastilská.

- K Anglii připojil Wales (1283) a titul prince waleského přiřknul svému synovi.
- Od té doby získává anglický následník trůnu titul prince waleského.

1296 dočasně dobyl také Skotsko.

Hrad Caernarfon, kde tradičně přijímá nástupce anglického trůnu titul princ waleský.

- V průběhu 12. a 13. století normanští dobyvatelé splynuli s anglosaskou populací v jednotný anglický národ. Od sklonku 13. století prožívala Anglie hospodářský rozmach, i když ve srovnání s Francií stále zůstávala relativně chudým státem.

PLANTAGENETI

Jindřich II. ≈ Eleonora Akvitánská
1154-1189

Richard Lvi Srdce
1189-1199

Jan Bezzemek
1199-1216

Jindřich III.
1272-1272

Richard Cornwallský
římský král 1257-1272

Eduard I.
1272-1307

Eduard II. ≈ Isabela Francouzská
1307-1327

Eduard III.
1327-1377

Eduard, Černý Princ

Richard II. ≈ Anna Česká
1377-1399